

אור השבת

שאלות ותשובות שנמסרו ע"י הגאון רבי שמעון ללוש שליט"א

בתכנית "אור השבת", המשודרת מידי יום חמישי בשעה 21.00 ברדיו קול תבונה

להשארת שאלות לתכנית הבאה: 08-30-12-400 שלווחה 29 | פקס: 079-52-44-800 או לחצו כאן

פרשת ויחי תשפ"ב | גליון 8 •

~ ב ~

מה מברכים על "פסק-זמן" ו"כיף-כיף"?

שאלה: מהי הברכה על "פסק זמן" ו"כיף-כיף", האם מזונות או שהכל?

תשובה: מרן הראש"ל שליט"א ביאר (בשיעורו השבועי במוצש"ק פרשת ויצא), שלפי דברי מרן הב"י (סי' רד) ובכסף משנה (פ"ג מהל' ברכות), ברכת השניצל היא שהכל. כי העוף והדג הם העיקר, והדגן אע"פ שהוא ניתן לטעם, אבל הוא ציפוי בעלמא, והוא טפל¹.

כעת שואל המאזין לגבי "פסק זמן" ו"כיף-כף", הם ממתקים שעשויים שוקולד, שבתוכו חתיכת דגן, והרי יש כלל שכל שיש בו אחד מחמשת מיני דגן מברכים עליו מזונות. ואם על השניצל היה צד לברך עליו מזונות, א"כ ברור לגבי "פסק זמן" ו"כיף-כף" שצריך לברך מזונות, בגלל שיש בו דגן בשביל להטעים, ולא בשביל להעמיד את השוקולד. אבל עכשיו שיש כלל שכל שהדגן הוא ציפוי בעלמא, כיון שבא רק לשרת את המאכל, אין עליו דין כל שיש בו מחמשת המינים אפילו שהוא לטעם, אז לכאורה הממתקים הללו, ניתן לומר שהדגן בא בשביל לשרת בעלמא, להוסיף שבח בטעם, כיון שהוא עומד בפני עצמו בתוך הממתק, ולכן לכאורה צריך עליהם שהכל².

שניתן לטעם, לא מברכים מזונות. זה לא משנה אם הוא ציפוי בעלמא, או שהוא בתוך המאכל, כיון שבא לשרת בעלמא.

שהרי המקור להכרעתו של מרן שליט"א, מהכס"מ והב"י, שהביא ראיה מהרמב"ם שדיבר על מין דגן של חלב חיטה מרוקח בדבש, לדברי חבריו של הטור שנחלקו עם הטור בדין פירות המרוקחים בדבש. ולכאורה אין קשר בין דגן בדבש לפירות בדבש, שהרי בדגן כל שאינו לדבק לעולם הוא עיקר, ומה ראיה לויכוח הטור עם חבריו שדנו אם הפירות או הדבש עיקר. אלא בהכרח, שאם בא לשרת בעלמא, אפילו להוסיף בשביעה או בטעם, אבל במהות של משרת בעלמא, אין שום חילוק בין דגן לשאר מינים, שהרי נחשב טפל, ומברך על העיקר ופותר את הטפילה, (כמו מליח שפותר את הפת). וכיון שברמב"ם מבואר שחלב חיטה בדבש מברך עליו ולא על הדבש, הוכיח מכאן מרן הכס"מ

~ א ~

האם מותר לומר תהילים במוצ"ש?

שאלה: בילקוט יוסף שבת (חלק א', כרך ד', עמוד תקלה) כתוב, שמסתמכים על הטעם של הארת שבת, ואז אפשר להגיד תהילים במוצ"ש. ואילו בעמוד תשי"ב, משמע שלא מסתמכים על הטעם של הארת שבת. ולכן רציתי לשאול מה הדין הנכון בזה?

תשובה: בילקוט יוסף עמוד תשי"ב, אמנם יש משמעות שלא מועיל הטעם של הארת שבת בשביל אמירת המזמורים במוצ"ש, אבל מצד שני אם מתבוננים היטב, רואים שמרן הראש"ל שליט"א מסתמך על הטעם הזה בצירוף טעמים נוספים, כגון כשזה ברבים ועוד. סו"ס זה טעם חשוב, הרי לכן לא אומרים וידוי בק"ש על המיטה במוצש"ק, מפני הארת שבת. וכן הדבר מבואר יותר בעמוד תשי"א בהלכה עצמה, שהטעם להיתר אמירת מזמורים קודם התפילה במוצש"ק, מפני שזה מוצאי שבת, כלומר הארת שבת, ומפני שזה ברבים. ומבואר דאף שלא סומכים על טעם זה לבד, אבל סומכים על טעם זה בצירוף טעמים נוספים.

למסקנה: במוצ"ש יש הארת שבת, וזו אחת הסיבות שמותר להגיד את מזמורים קודם התפילה, ומטעם זה גם לא אומרים וידוי בק"ש שעל המיטה במוצש"ק.

העלון מוקדש השבוע לע"נ השם הטוב ר' אברהם בן בהג'ת (יפה) ז"ל

¹ ובתוכנית שלנו (לפרשת וישלח, ונכתב בעלון וישב גליון 6), אחד המאזינים שאל לפ"ז מה הברכה על שניצל תירס או סויה, ובארנו שם שלאחר הביורור עם החברות, יש שניצלים שיש בהם תערובת דגן, וזה רק כדי לייצב את השניצל, ויש שניצלים שאין תערובת בדגן אלא רק בציפוי. ולכן הברכה על כל השניצלים היא שהכל.

² צריך לדעת, שמרן הראש"ל שליט"א למד מדברי מרן הכסף משנה (על הרמב"ם פ"ג מברכות) והבית יוסף (סו"ס רד), שאם הדגן הוא טפל, ואפילו

המעוניין לתרום להפצת העלון במקום מגוריו ישאיר הודעה בטל': 08-30-12-400 שלווחה 29

מעוניינים לקבל את העלון במייל מידי שבוע?

שלחו את המיילים "עלון אור השבת" לכתובת:

koltvuna@gmail.com

למסקנה: יש להורות לברך מזונות מכל הטעמים הנזכרים, ואם מישהו יברך שהכל, י"ל ע"מ שיסמוך, כי לפי המאירי וספר הפרד"ס ומשמעות הדרכי משה ברכתם שהכל.

~ ג ~

האם מותר לשמוע שירים של זמרים שאינם שומרי תורה ומצוות?

שאלה: האם מותר לשמוע שירים בזמן הזה. ומהם השירים שעפ"י ההלכה מותר לשמוע. כי יש שירים ששרים אותם חילוניים, מחללי שבת, וכן יש שירים של קונצרט המעורב בגברים ונשים יחד, וכדומה, אשמח לקבל תשובה מכת"ר, כיון שלפחות פה במקסימום, הענין פוגע בהרבה בחורים, ולפעמים הם שרים לידי שירים?

תשובה: מרן זצ"ל פסק ביחודה דעת ח"א (סי' מה), וכן מרן הראש"ל שליט"א הרחיב בזה בספרו ילקוט יוסף (ארבע תעניות), שבימינו מותר לשמוע שירים עפ"י כמה טעמים, א. הסיבה העיקרית מבוארת בכמה ראשונים, שעיקר האיסור הוא כאשר השירים באים עם שתית יין, ואם אין שתית יין אז אין איסור. ב. האיסור הוא כאשר הולכים לישון וקמים עם שירים, אבל בסתמא אין איסור. ג. האיסור הוא כאשר זה מושמע מכלי שיר ממש. ואם זה מושמע ע"י הקלטה, לא ניתן לאסור כי "אין לדמות גזירות חכמים זו לזו", וזה לא כלי שיר אלא כלי השמעה, פעמים משמיע שיעור תורה פעמים שירים, מה ששמים בו משמיע. ולכן המקילים לשמוע שירים דרך טיפ, מחשב, וכדומה, יש להם על מה שיסמכו, עפ"י הטעמים הנזכרים לעיל.

כמובן שמלכתחילה היה מקום להחמיר בדבר, אבל צריך לחשוב ולשער הפסד כנגד תועלת, כי אנו צריכים שמחה ומצב רוח טוב בעבודת ה', וכן כתוב "עבדו את ד' בשמחה", ולכן ההוראה בדורינו להקל בזה, ויחמיר בעמל ויגיעת התורה.

ההלכה אוסרת שירי עגבים, כלומר דברי אהבה בין איש לאישה, דברים שמביאים הרהור עבירה. או אישה ששרה והוא יודע איך היא נראית, זה אסור מן הדין, קול באשה ערוה, זה יכול לגרום לו הרהור. לכן הרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור. וישמע רק שירים טובים המבוצעים ע"י זמרים חרדים, והפיטנים והחזנים שלנו.

למדים, דכל שניתן כמשמש ומשרת בעלמא, אף שניתן לשיעור או לטעם, ואפילו מין דגן, בין שניתן בתוך המאכל בין שניתן סביבו, נחשב טפל ונפטר בברכת העיקר.

אם כן על המתקנים הללו, לכאורה היה אפשר לומר, שהדגן שבתוכם הוא רק לשמש ולשרת אותם, ולכאורה לא היה צריך לברך עליהם מזונות אלא שהכל.

³ ואף שאין הכרח שחילוק דק זה שבין ציפוי לדגן שבשוקולד ישנה את ההלכה, אבל סו"ס חילוק יש. ומה שבדאי אפשר להגדיר כמשרת, הוא מציאות של ציפוי בעלמא, אבל יותר מזה קשה להחליט מה נחשב משרת בעלמא ומה נחשב חלק מהמרכיבים אלא שהוא מיעוט.

ומלבד זאת הרי יש אחרונים כמו הברכת ה' וכן הלכה ברורה, הפוסקים שאפילו שניצל שיש בו ציפוי דגן בעלמא, מברכים מזונות. או כך לגבי המתקנים האלה, שזה עשוי מתרכובת, ויש דגן כמו כל המרכיבים, נכון יותר להורות לברך מזונות.

אבל יש מחלוקת נוספת גם על דגן שבתוך התעורבת, בין המאירי (ברכות לז.), ספר הפרד"ס (ש"א עמ' יד), וכן משמע ב"דרכי משה" (סו"ס רד), לבין הרשב"א (ברכות לז.), הרא"ה (שם), והריטב"א (הל' ברכות פ"א הכ"ח), וכן הוא פשוט הבית יוסף (סימן רח). כל דבר שיש בו אחד מחמשת המינים, והוא לא טפל, אלא יש מרכיבים והוא אחד מהם, אבל אינו עיקר התבשיל, אלא מיעוט בעלמא, האם מברכים על המאכל ברכת מזונות כיוון שהוא ממין דגן, או מברכים על שאר המינים לפי העיקר, וכגון במקרה שלנו שהכל על השוקולד, שהוא העיקר.

לפי המאירי והפרד"ס ומשמעות הדרכי משה, מברכים על שאר מינים שהם עיקר, כי הדגן מיעוט בעלמא ונחשב טפל ומשמש. ואילו לפי הרשב"א והרא"ה והריטב"א וכן פשוט הבית יוסף, לא צריך שהדגן יהיה העיקר, אלא צריך שיהיה חלק מהמרכיבים ולא טפל בעלמא, ואפילו שהוא מיעוט מברכים מזונות, כי הדגן יש לו חשיבות מיוחדת, שאפילו שהוא מעט, לא נעשה מחמת זה טפל, אלא נחשב תמיד עיקר כאילו הוא הרוב. ולפ"ז הדגן שבשוקולד אפילו שהוא מיעוט בעלמא, ונראה מחמת כן כמשרת בעלמא, אבל כיון שהוא כחלק מהמרכיבים נחשב כמו הרוב ויברך מזונות.

אלא שזהו בדיוק נקודת הברור איך להתייחס לזה, האם הדגן שבשוקולד מוגדר כדבר בפ"ע שניתן להשיב ולתת טעם, כמו ציפוי שניצל. או שנחשב כחלק מהמרכיבים העיקרים של הממתק.

התשובה, מצד המציאות יש חילוק קטן בין הציפוי של השניצל לבין הדגן שנמצא בממתקים הללו. ציפוי הוא טפל בעלמא, ז"א יש את המאכל ויש את הציפוי שלו. ואילו הדגן הוא בגוף המאכל. מצד אחד יתכן שהוא נקרא טפל, כי יש שוקולד והכניסו עוגיה כדי להוסיף טעם, ומצד שני השוקולד הוא לא מקשה אחת מלכתחילה, כמו העוף, אלא הוא מכלול של כמה מרכיבים שבאו ליצור מרקם אחד של טעם מסויים ואז נוצר שוקולד, והרי בתוך זה הכניסו גם את העוגיה להוסיף את הגוון שלה בטעם ובמרקם, ואפשר שהיא נהפכת לחלק מהמרכיבים. ולפי זה נוצר פה יצירה חדשה, וזה נחשב כחלק מהמרכיבים העיקרים. ומאחר שזה בא לתת טעם ולא לדבק, ברכתו תהיה מזונות³.

שאינו משרת אלא עיקר, וסייע בזה דברי חביריו של הטור שפירות בדבש אינם משרתים אלא עיקר. ומכאן מוכח שאם הדגן משרת בעלמא, לא שייך הדין כל שיש בו מחמשת המינים.

ולכן אין הבל אם הוא ציפוי או בתוך המאכל, שהרי אח"כ מרן הכסף משנה כתב שאלה ותירוק, מדוע לא יהיה הדבש עיקר כלפי הדבר המרוקח בו, והרי הוא ניתן לטעם, ומצד שם ליישב, דאפשר שהחלב חיטה או הפירות המרוקחים בדבש, כאשר הם ניתנים לתוך הדבש, צורת הפעולה מבטאת ומוכיחה, שהדבש רק משמש ומשרת להם, כמים שנותנים בהם בשר להתבשל, שבדאי המים רק משרתים ומשמים. והרי הדבש מעורב בפירות ממש ולא כציפוי בעלמא, (שהרי בב"י מבואר שמדובר בפירות כתושים המרוקחים בדבש, ולא בחתיכות של פירות שמוצפים בדבש), ולכן אף שלגבי דבש במרקחת מרן רק צדד בדרך אפשר שמה נחשב משרת בעלמא, אבל מבואר בדבריו בהחלט, דכל שהוא משרת בעלמא פשיטא שנחשב טפל, אף שניתן לטעם. ונמצאו

בשביל החולה, והוא רוצה להוסיף עוד חתיכות גם בשביל הבריא, זה אסור. כי כל שיעור של איסור (גרוגרת כזית וכדו') זה איסור נוסף, אפילו שזה פעולה אחת שמניח את הקדרה. ולכן אסור לבריא לאכול ממה שבשלו לחולה בשבת, שמא ישימו יותר בקדרה בשביל הבריא. אבל השוחט לחולה בשבת, הוא בלאו הכי שוחט בהמה שלמה, אפילו שצריך רק כזית אחד, ולכן אין חשש שמא ירבה בשבילו וזה מותר.

חימום מים בבוילר לא דומה לשוחט, דומה יותר למבשל, יש חשש שמא ירבה בשבילו. כי יש הלכה, כאשר יש 2 אופנים לחמם מים לחולה בשבת, או בקומקום חשמלי או בבוילר, לפעמים ניתן להשתמש בקומקום חשמלי וזה יספיק בשביל החולה, לשטוף לו ידיים רגליים פנים או צורך אחר, לכן אסור להפעיל בשבילו את הבוילר, כי יש שם כמות גדולה יותר של מים, וכן גופי החימום שם גדולים יותר. ולכן צריך להדליק את הקומקום החשמלי⁶. לכן כיון שבחימום מים אפשר לעשות כמות קטנה של מים או גוף חימום קטן, ואפשר בכמות או גוף חימום גדולים, לכן שייכת בהם הגזירה שלא ישתמש בהם הבריא, שמא מלכתחילה ירבה בשבילו. ולכן מים שנשארו מהמים שחימומו בבוילר בשבת לצורך החולה, אין לשטוף בהם כלים.

למסקנה: אם הדליק בוילר בשבת לצורך חולה שיש בו סכנה, אסור לבריא להשתמש במים שנשארו לשטיפת ידיים וכדומה. אבל אם זה היה דלוק ע"י שעון שבת, לכתחילה נכון להחמיר, אבל במקום צורך אפשר להקל ולהשתמש בהם.

~ ה ~

האם מותר השבת לנענע שקיק תה שיטפטט הטיפות?

שאלה: אדם שנותן שקית תה לתוך כוס מים בשבת, האם מותר לנענע את השקית או אסור משום בורר, שהרי בחזו"ע שבת ח"ד (עמ' שפב) כתוב, מותר להוציא את השקית, אע"פ שמיד מטפטטים טיפות מים מתוך השקית, ואין בזה איסור בורר, כיוון שנעשה מאליו. אך כאן אי אפשר לומר שנעשה מאליו, כיוון שהאדם מנענע את השקית, וכונתו להוציא את

השפיעו עליו לרעה, כי כל הלילות שלו היו עמל התורה בש"ס ופוסקים. אבל אנחנו לא במדרגה הזאת, ולכן צריכים לשמוע רק את הזמרים שלנו, וכך נתחזק בעבודת ה'.

⁵ אם יש בחור צעיר או בחורה צעירה שרוצים לשמוע שירים כמו שכל החברים שומעים, ואם נעצור אותם, המצב יהיה גרוע יותר, צריך להתייעץ עם אנשי חינוך, ואח"כ עם הרב שמלווה את המשפחה, אבל בדרך כלל, יש לנהוג כמו שביארנו.

⁶ על מצב כזה, מרן זצ"ל כתב בהליכות עולם ח"ד (עמ' רכג), כאשר רוצים להדליק אור בשביל חולה, ויש או מנורה עם חוט להט קטן או מנורה עם חוט להט גדול, צריך להדליק דווקא את המנורה שיש בה חוט להט קטן, כאשר זה מספיק לחולה.

ואם זה שירים המבוצעים ע"י זמרים חילונים שמחללים שבת או שרים אותם בצורה מעורבת. פעמים שעפ"י דין אין איסור, כל עוד המילים טובות ואין שם דברים הגורמים להרהור, או דברי כפירה וכדומה. אבל צריך לדעת, שדברים אלה גורמים נזק גדול לנפש האדם, וזה משפיע על האדם מאוד⁴.

וכן יש שירים של זמרים דתיים, אבל הסגנון שלהם הורס את הנפש, כמו שירים של רעש ובלגן, או מילים בוטות מידי, צריך שתהיה רגישות מסוימת, להבחין איזה שירים צריך לשיר ואיזה לא, באיזה אופן לשיר ואיזה לא, לשמור על העדינות שלנו, על הצלם אלוקים, ושלוות הנפש⁵.

למסקנה: צריך לשמוע דוקא שירים עם מילים טובים, ובסגנון טוב, ושמוע ע"י שומרי מצוות. ואם יש שאלות לגבי שירים מסוימים וכדומה, אז צריך להתייעץ עם הרב על כל דבר ודבר.

~ ד ~

האם מותר להדיח כלים במים שהוחמו בשבת בבוילר חשמלי ע"י שעון שבת?

שאלה: מים שהוחמו ע"י בוילר חשמלי בשבת בהיתר, כגון ע"י שעון שבת שהוכן לפני השבת, או שהפעילו אותו בשבת לצורך חולה שיש בו סכנה. האם מותר להשתמש במים הללו לצורך שטיפת כלים?

תשובה: התשובה מתחלקת ל-2 חלקים: א. מים שהוחמו ע"י שעון שבת: ז"א מערב שבת האדם מכוון את השעון, שידלק בשבת לזמן מסוים, ואז המים מתחממים בשבת בהיתר. מעיקר הדין זה מותר, כי זו פעולה שהתחילה מערב שבת. אבל אין ראוי לעשות כן, כי זה לא נראה טוב שפתאום בשבת נדלק הבוילר ויש מים חמים. ורק אם יש צורך בדבר, אז זה מותר לכתחילה. ואז מותר גם לשטוף את הכלים במים האלה מעיקר הדין, אלא שנכון להחמיר, כמבואר בחזון עובדיה (שבת ח"ד).

ב. אם הוחמו ע"י הדלקה בידיים לצורך חולה שיש בו סכנה, יהיה אסור להשתמש במים הללו אפילו לשטיפת כלים. כי יש גזירה "שמא ירבה בשבילו".

זאת אומרת יש לנו כלל, השוחט בשבת לחולה, מותר לבריא לאכול מזה, כי בלאו הכי הוא היה צריך לשחוט את כל הבהמה, אי אפשר לשחוט רק חתיכה מהבהמה. אבל המבשל בשבת לחולה, אסור לבריא לאכול מזה. כי בבישול יש חשש שמא ירבה בשביל הבריא. כגון, אדם שם בסיר 2 חתיכות

⁴ כי זמר ששר, אז מקור היניקה של נפשו משפיעה על מי ששומע את השיר, ולכן אפילו מילים בסדר, אבל שר בהוואי שנטמע בנפשו, של תערובת ופריצות, חילולי שבת, נבלות וטרפות, הנפש שלו יונקת ממקורות טמאים, ומתערובת מקורות אלו נוצרת גם היצירה והשירה שלו, והשומע, נפשו 'מתחברת' לשירים הללו וקולטת מהזוהמה שיש שם, וזה משפיע על נפשו הרבה דברים לא טובים שהוא אפילו לא מודע אליהם ולא מקשר בכלל.

אמנם כתוב בליקוטי מוהר"ן (קמא, ס"ג), אדם שעוסק בתורה שבע"פ בלילה, כל לילה כמה שעות עמל ויגע בש"ס ופוסקים, אז חוט של חסד משוך עליו ביום, ולכן יכול לשמוע נגינה מאדם שאינו כשר ולא ישפיע עליו לרעה, כי נפשו יודעת להבחין ולהפריד בין טוב לרע ובין אור לחושך. וכך אפשר להסביר את מה שהיה מרן זצ"ל שומע את השירים של הערבים באותם הזמנים, ולא

ודבר שלא חפצים בו, (שזה נחשב כאוכל ופסולת). ולכן במקרה שלנו, כיוון שבשניהם אינו חפץ, שניהם נחשבים כפסולת, אז לא שייך פה דין בורר, וכל מה שמסלק את הטיפות בכיור, זה רק כדי שלא יתלכלך הרצפה או השיש⁹.

למסקנה: אין להקל לנענע את השקית תה מעל הכוס, אבל להמתין מעל הכוס שיטפטפו מאליהן מותר. וכן יש להקל לנענע את הטיפות מעל הכיור. והמחמיר גם בזה, ומכין את הכוס תה סמוך לאשפה, ומיד זורק לשם, ולא מנענע את השקית אפילו מעל הכיור, קדוש יאמר לו, ותבוא עליו הברכה.

~ 1 ~

האם מותר להסתפר בצדדים במספר נמוך יותר מהאמצע?

שאלה: מבואר בשו"ע (יו"ד סימן קעח), שאסור להסתפר קומי, דהיינו לגלח מן הצדדים ולהניח השיער שבאמצע. והנה קצת נהוג היום לגלח מעט בצד הפאות, אך בלי איסור של השחתת הפאות. האם זה כלול באיסור של תספורת קומי (הנזכר לעיל בשו"ע)? וכן יש מגלחים מהפאות עד העורף (פטריה), האם זה גם אסור או שמא מרן דיבר דווקא שמגלח מן הצדדים, כלומר: שעבר גם על איסור של הקפת הראש?
תשובה: חז"ל אסרו תספורת שדומה לגויים. יש שני מקורות לאופן האיסור, אחד, בגמרא בבא קמא (פג.) וסוטה (מט:), המספר קומי, הרי זה מדרכי האמורי, פירש רש"י קומי, קמי שער, מקדימה, שמסתפר בשער שמקדימה ומשאיר מאחורה, (כמו קוקו ארוך), וזה אסור. אומר רש"י שזה אסור מפני דרכי האמורי, בגלל שהעובדי כוכבים מניחים את השיער כך, על מנת לגלח אח"כ לשם ע"ז. וכך פסק מרן השו"ע ביורה דעה (סי' קעח ס"א), שאסור להסתפר בצורה כזאת. אלא שיש מקור נוסף בגמרא ע"ז (כט.), עובד כוכבים שמסתפר ע"י ישראל, שמגיע ישראל סמוך לבלורית של העובד כוכבים, שומט את ידו. ורש"י מסביר (בדף ח.), שבלורית זו שיער שהוא משאיר מאחורה בשביל ע"ז, כי הוא

המים שבלועים בין עלי התה וניחא לה בכך, ואע"פ ששניהם צלולים מכל מקום נכנסים מים רגילים ויוצאים מים צבועים?
תשובה: קודם יש להבין את ההיתר שכתב מרן זצ"ל בהוצאת השקית אפילו בלי שמנענע, שהרי מרן ביאר בגלל שהוא לא מתכוון לכך, והיינו ע"פ מה שכתב הרמב"ם לגבי תבן בתוך הכברה, שמותר להעביר את הכברה אע"פ שנופל מעט מן המוץ. ולכאורה לא מספיק הטעם שהוא לא מתכוין, שהרי אם זה ודאי יקרה, זה נקרא פסיק רישיה, ועדין אסור, ורק אם זה לא פסיק רישיה זה מותר, וכאן לכאורה פסיק רישיה בטיפות הללו שהם יטפטפו מן השקית כשיוציא מהכוס, אין צד שלא יטפטפו. אבל התשובה, הוא לא מתכוון לזה בכלל, אלא הוא מתכוון רק כדי להוציא את השקית ולהשים אותה בפח, ואז זה מטפטף, יש כאן גדר של "מתעסק" לענין מה שיוצא הטיפות או שנופל המוץ מתוך הכברה. כך אפשר ללמוד גם מהרמב"ם, כאשר מדקדקים בשורש הדברים, וראים שזה בגלל שע"י שהוא לא מתכוון, לכן הוא כמתעסק בעלמא. הפעולה בכללותה בכלל לא קשורה לברירה, אלא רק להוציא את השקית או להעביר את הכברה ממקום למקום⁷.

אבל כאשר מנענע את השקית בידיים מעל הכוס, הוא עושה זאת במיוחד ע"מ שיתבררו הטיפות מתוך השקית, ולכן לכאורה צריך לאסור את זה⁸. אבל יש עצה אחרת לכך, שמלכתחילה יכין את הכוס תה סמוך לכיור, ואז מעיקר הדין רשאי להוציא את השקית מהכוס, ולנער אותה בידיים מעל הכיור.

כי דוקא כאשר נייעור השקית נעשה מעל הכוס, אז הטיפות שנכנסות לכוס התה הם נקראות אוכל, והשקית תה עם הגרגירים היא נקראת פסולת. ואז יש כאן אוכל ופסולת, ולכן צריך לאסור. אבל אם מנערים את הטיפות מעל הכיור, הטיפות נקראות פסולת, והשקית תה עם הגרגירים נקראת פסולת, והכל כאן פסולת. כך מדייק הפרי מגדים מדברי התוספות (שבת עד. ד"ה היו), שבמלאכת בורר, צריך שיהיה דבר שהוא פסולת ודבר שהוא אוכל, או דבר שחפצים בו

ההלכה מעיקר הדין מותר להוציא אפילו את הזבוב לבדו, אפילו שיטפטף גם המשקה שכביכול נטפל אליו, אף שלכאורה זה בורר, אבל זה לא, מפני שמעיקרא הטיפות לא מעורבות בזבוב, הזבוב מבורר לעצמו, לכן אינם נחשבות מעורבות בו, כמו כל התה שבתוך הכוס. וכך כותב המנחת יצחק לגבי שקית התה שמוציא מהכוס משקה, שהוא לא מעורב בשקית התה, אלא המשקה עצמו לחוד, והשקית עצמה לחוד. ולכן י"ל, כשמסלק את השקית, ומטפטפים הטיפות ע"י הנענוע, הוא משלים את ההפרדה המותרת של השקית מהמשקה שבכוס.

אבל למעשה אין להקל בזה, זה נראה כאיסור תורה, גם זה לא כזה היתר מבורר, ולכן אין לסמוך על שיקולים כאלו בשביל היתרים כאלה. זה טוב בשביל להליץ זכות על מי שבטעות נענע את השקית מעל הכוס בשבת, מחמת ההרגל של יום חול. בזה נאמר לו שכנראה הוא לא עבר על איסור תורה, אבל לא בשביל להתיר ע"פ זה למעשה.

⁹ וכ"ש בצירוף הסברות שהזכרנו קודם לכן, שהוא לא עושה כאן תיקון לדבר, וכן הטיפות לא נחשבות כמעורבות.

⁷ אבל עדין קשה, שלכאורה עדיין צריך להמתין כמה רגעים עם השקית מעל הכוס, כדי שהטיפות לא יטפטפו על הרצפה, וכשממתין לזה, בודאי שמתכוין שיטפטפו הטיפות. אלא צריך להסביר שמרן זצ"ל התיר זאת, כיון שהוא לא עושה מעשה על מנת לברור, הוא רק מתעכב בשב ואל תעשה, הוא רק לא ממשיך את הפעולה המותרת של הוצאת השקית, כדי שלא יטפטף על הרצפה. לכן אין פה פעולת בורר, רק פעולה של סילוק השקית מהכוס והיא מותרת, ואגב זה נופלים טיפות והוא לא מתכוון לכך.

⁸ אמנם צריך לדעת, שאיסור ברירה זה רק כאשר הוא מתקן את הדבר, וכאן הוא לא מתכוון לתקן כלום, לא את גרגירי התה שבשקית ולא את הטפות, אלא רק רוצה לסלק את השקית ולשים אותה בפח, ואז הוא מנענע כדי לסלק את הטיפות שיפלו כאן ולא ילכלכו את השיש והרצפה, שיהיה שלום בית...

גם יש את הסברה של המנחת יצחק שהוזכר בחזו"ע שם, שכותב, השקית תה היא מבוררת לעולם, כמו זבוב במשקה או חתיכת בשר. ז"א זבוב שנפל לתוך כוס, י"א שצריך להוציא אותו עם מעט משקה, כדי שלא יהיה בורר, אבל

ובאופן כללי ראוי לבן תורה, לא משנה אם לומד כל היום או רק קובע עיתים, העיקר שהוא בן תורה, שהתורה היא נר לרגליו, וכל אורחותיו כפי רוח התורה וחכמי הדור, ראוי לו שישים לב שגם התספורת תהיה לפי רוח התורה, רוח ישראל סבא.

למסקנה: מצד ההלכה אין בזה חשש, אבל כמובן שכל בן תורה צריך לבחון, האם התספורת שהוא מתכוון להסתפר, היא מתאימה לבני תורה שמייצגים את דרכו של הקב"ה, ומכבדים את הקב"ה, או לא. ויקיים בעצמו תמיד, "ויגבה ליבו בדרכי ה'".

~ 2 ~

מה קודם בתפילת ר"ח וחנוכה, ברכי נפשי או מזמור שיר חנוכת הבית?

שאלה: מרן זיע"א בחזו"ע חנוכה (עמ' רלב) כתב, שבר"ח טבת אומרים "מזמור שיר חנוכת הבית" אחר מזמור "ברכי נפשי" שאחר תפילת מוסף, משום "תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם". והעירו ע"ז אחרוני זמננו, שהרי יש כמה מאחרונים, שהעידו שהמנהג היה לומר "מזמור שיר" אחר שיר של יום, וזה קודם מוסף, ולומר "ברכי נפשי" אחר מוסף. וכאשר נוהגים כך, אז אין חשש של "תדיר ושאינו תדיר", שכבר כתב "השדי חמד", דמה שאמרו "תדיר קודם" זה דווקא אם רוצה לעשות עתה את "התדיר". ואם כך הוא הדין לגבי נידון דידן. וכן העירו שמרן זיע"א הביא בחזו"ע שם, כמקור לדבריו את שו"ת "שמו משה", ואדרבא הוא כותב להליץ טוב על מי שנוהג לומר "מזמור שיר" קודם מוסף, ואחרי מוסף לומר "ברכי נפשי". אם כת"ר יוכל לבאר לנו דעת מרן זיע"א בזה?

תשובה: הדין של "תדיר ושאינו תדיר", מוזכר בשו"ע (סימן רפה) בדין של מוסף ואח"כ מנחה, ושם כותב מרן סתם ויש אומרים. בסתם מבואר, שאפילו כאשר רוצה לעשות את "התדיר" לאחר זמן, כגון שהגיע זמן מנחה גדולה, ורק עכשיו הציבור סיימו שחרית, כגון בימים נוראים, וצריך להתפלל מוסף. אז צריך להקדים להתפלל מנחה כי הגיע זמן התפילה, ואח"כ להתפלל מוסף. וזאת אף שכוונתו להתפלל מנחה קטנה, שזמנה מאוחר יותר. וכך מבואר במקור של סברת הסתם, למי שיראה במקורות שם. ורק אח"כ כתב מרן בשם יש אומרים, שאם רוצה להתפלל מנחה מאוחר יותר, אין בזה דין תדיר, ורשאי להתפלל כעת מוסף. והכלל שלנו הוא, סתם ויש אומרים הלכה כסתם, שגם במקרה כזה יש דין תדיר. ולכן גם במקרה שלנו שרוצה לומר ברכי נפשי לאחר מוסף, אומרים "תדיר קודם", וימתין עם מזמור שיר לאחר ברכי נפשי.

מפרש שזה אותו ענין של תספורת קומי שבמסכת ב"ק ומסכת סוטה, ולכן הדין הוא שכשמיגע ישראל 3 אצבעות סמוך לשיער מאחורה, הוא צריך להפסיק לספר את הגוי. לפי זה יוצא, שהאיסור הוא רק לא לגלח הכל מקדימה ולהשאיר את השיער מאחורה.

אבל הרמב"ם פירש, שבלורית זה שמגלח מן הצדדים ומניח שיער באמצע. ולפי זה יש איסור נוסף, שגם הוא מדרכי האמורי, שלא לגלח מן הצדדים ולהשאיר שיער באמצע. לכאורה אדם שמסתפר בתספורת של פטריה, מדרגה וכדומה, עובר על איסור תורה של דרכי האמורי לפי הרמב"ם.

אבל מאידך כתב מרן הבית יוסף שם (בסימן קעח), שמנהג בני ספרד בזמנו, להקל לגלח מהצדדים בכל סביבות הראש, ולהניח באמצע שיער, וביאר שזה לפי פרוש רש"י, ושכן משמע מהגמרא כמו רש"י. אבל העיר מרן הבית יוסף שמכיוון שיצא כך מפיו של הרמב"ם לאסור, אז אין להקל בדבר, וכל שכן שבתוספתא יותר משמע כדברי הרמב"ם.

ובגלל שיש מנהג כדעת רש"י וכבר נהגו כך, לכן כנראה שיש מקילים בדבר, ועוד שכבר כתב הרמ"א בהגהה (שם), שכל האיסור של דרכי האמורי, שייך באיסור של צניעות או חשש של ע"ז. ולכן יש מקום לומר, שבזמננו שכל התספורות של הפטריה וכדומה, אפילו אצל הגויים רובם ככולם, נעשים בשביל יופי ולא בשביל ע"ז, ואפילו שיש אצל חלק מהגויים גם את העניין של תגלחת של ע"ז, אבל זה לא קשור לתספורת הזאת של פטריה וכל הסוגים אלה, לכן אפילו שיש הרבה אנשים עושים קוקו כמו הגויים, אבל רוב הגויים שעושים קוקו זה לא בשביל תגלחת לע"ז. אבל כל זה אנחנו אומרים להליץ זכות על הרחוקים, שלפחות יתכן שאינם עוברים על איסור תורה.

לכן למעשה, בוודאי שאין להדמות לתרבות הגויים והיוונים של הדורות האחרונים, בכל מיני תספורות שונות ומשונות, כמו פטריה ומדרגה וכדומה, ולהראות כמו איזה קוקו... אבל אין הכרח שאדם שמסתפר בתספורות האלה, עובר על איסור תורה, ובפרט לפי המנהג שהזכיר מרן הב"י.

ואילו אדם שמגלח בצד של הפאות באופן שבוודאי אין השחתה, כמו לפחות מספר 1, ונכון יותר מספר 2, שנראה יותר כבן תורה, העיקר שזה לא תער, כי הוא לא מעביר סכין על הברש, אבל לכאורה הוא מגלח את הצדדים, ומשאיר שיער למעלה, אבל זה ודאי לא דומה לעובדי כוכבים שמסתפרים כך לשם ע"ז. ולכן אין פה איסור תורה. וכל שכן שכפי הנראה מדברי מרן הבית יוסף, הרמב"ם דיבר כאשר מגלחים את כל סביבות הראש ומשאירים באמצע, תספורת בצד של הפאות בלבד, בוודאי לא נחשבת לכל סביבות הראש. ולכן אין בזה בעיה לפי הדין.

ומה שמרן זצ"ל הביא את משו"ת "שמו משה", אף ששם כתב להליץ על המנהג, אבל לפי שורת הדין, מבואר שם להקדים מזמור ברכי נפשי.

למסקנה: ראוי לנהוג כפי שמרן זצ"ל כתב, שיאמרו את מזמור שיר חנוכת הבית, אחר אמירת ברכי נפשי, שלדעת הש"ע גם בזה אומרים, תדיר ושאינו תדיר קודם. אלא שהנוהגים לומר קודם מוסף משמור שיר, ואחר מוסף ברכי נפשי, יש להם ע"מ שיסמוכו.

~ ח ~

ברכת הטוב והמטיב כאשר 2 היינות מונחים על השולחן, ודעתו לשתות משניהם

שאלה: האם יש לברך ברכת ה"טוב והמטיב" כאשר 2 יינות מונחים על השולחן, ומלכתחילה דעתו לשתות גם מהיין השני, וזאת בהנחה ששתי היינות טובים, והשני לא גרוע מהראשון. והאם הדין משתנה כאשר יש יין אחד על השולחן, אבל עדיין בדעתו להביא יין נוסף לאחר פרק זמן, מה דעת מרן הראש"ל בזה?

תשובה: לא מברכים ברכת ה"טוב והמטיב" כאשר 2 יינות מונחים על השולחן, ומלכתחילה דעתו לשתות גם מהיין השני, (לפי שברכת הטוב והמטיב נתקנה על החידוש שיש בהבאת היין השני). אולם כאשר יש יין אחד על השולחן, ובדעתו להביא יין נוסף לאחר פרק זמן, מברכים ברכת ה"טוב והמטיב" בהבאת היין השני.

אבל צריך לדעת באפן כללי, מרן הראש"ל שליט"א דעתו, שיש להמנע מלהגיע למצב שצריך לברך את הברכה הזאת. כי רבו פרטי ההלכה בזה, ובנקל אפשר להגיע לחשש איסור של ברכה לבטלה. ורק כאשר הגיע למצב שנתחייב בברכה זו בודאי, וברור לו שהוא יודע את פרטי ההלכה הזו, מתי מברכים ומתי לא, רק אז יברך ויודה לה' הטוב והמטיב.

למסקנה: יש להשתדל מלכתחילה שלא להגיע למצב של חיוב בברכת הטוב והמטיב, אבל אם אירע מצב שצריך לברך את הברכה הזאת, והוא יודע את כלל ההלכה בזה, אז הוא יכול לברך.

~ ט ~

בענין תפילה בלא כוונה ומה הדין במי שרגיל לכוון - הבהרה

שאלה: הרב ביאר בעבר¹⁰, שיש חיוב אמירת התפילה אפילו למי שבד"כ הוא לא מכוון. וזאת ע"פ פסיקתו של מרן זצ"ל, ולא כמו שנפסק ב"הלכה ברורה" (שפסק שאפילו אדם

שיודע שהוא לא יצליח לכוון אפילו בברכת אבות, אז לא יתפלל). ובתכנית הרב ביאר את ההסבר לפסק זה, כי יש 2 דינים בתפילה: א. אמירת מילות התפילה ב. כוונת התפילה. ולגבי הכוונה, מלכתחילה היה צריך לכוון, ואם לא כוון היה צריך לחזור ולהתפלל, אבל היום לא חוזרים להתפלל. ואילו לגבי אמירת מילות התפילה, אפילו אם אדם שלא מכוון בתפילה, הוא צריך לומר את מילות התפילה.

רציתי לשאול מה המקור לזה שיש 2 חיובים בתפילה, כי בגמרא ורוב הראשונים שהובאו ביביע אומר ח"ג (סי' ח"ט) משמע שהכוונה בברכת אבות מעכבת, ואם אדם יודע שהוא לא יכוון אפילו בברכת אבות, אז לא יתפלל. ולעומת זאת יש רק את "שבולי הקט" שפוסק, שאפילו בלא כוונה כלל, אין ברכה לבטלה. ולכן יש קושי, מדוע פסק מרן זצ"ל שאדם יתפלל, אפילו שהוא יודע שלא יצליח לכוון, שזה נגד הרשב"א ורבנו יונה ושכמותם? ועוד רציתי לדעת, מה המקור לחילוק בין טרדה מיוחדת שבזה פטרו חז"ל את האדם מתפילה, לבין אדם שרגיל שלא לכוין בגלל שהוא טרוד בענייני היום יום ואין לו את החשק להתאמץ ולכוין?

תשובה: החילוק מבואר ע"פ מה שהביא מרן זצ"ל ביביע אומר (שם אות ב) את דין הגמרא במסכת עירובין, שהבא מן הדרך לא יתפלל 3 ימים. ובארו הגאונים והראשונים, שזה דווקא היה בזמנם כאשר הם היו מכוונים. ההבדל בין זמנם לזמננו, מרן זצ"ל ביאר שם, שבזמנם שהיו רגילים לכוין הם לא רצו להרגיל את עצמם לתפילה ללא כוונה, אז לכן הם אמרו שאדם שבא מן הדרך הוא טרוד, לכן לא יתפלל, כדי שאדם ישמור על עצמו ויתפלל תמיד בכוונה. ואילו בזמננו שבלאו הכי רובא דעלמא לא רגילים לכוין, ואם אדם יבוא מן הדרך הוא גם לא יכוון. לכן הוא צריך להתפלל אפילו שהוא בא מן הדרך. רואים שדוקא כשהסיבה של מניעת הכוונה אינה שגרתית העדיפו לפטור אותו מתפילה, ע"מ שישמר את התפילה בכוונה בשאר זמנים, כגון שבא מן הדרך, או כמו שכותב מרן השו"ע עפ"י הרמב"ם, שהר"ע ב. והצ"מ. באופן מיוחד, שקשה להם להתרכז בתפילה, הם פטורים. משא"כ במניעת כוונה שהיא מורגלת, כמו בזמננו שבלאו הכי רובא דעלמא לא רגילים לכוין, לא פטרו את האדם מתפילה, ולכן צריך להתפלל.

המקור לזה שיש שני חיובים בתפילה, ואינם מעכבים זה את זה, אמירת מילות התפילה, והכוונה בתפילה, הוא מבואר מאליו בהכרח ע"פ ההלכה המוסכמת בש"ס ופוסקים, שמי שהוא טרוד ומשער בעצמו שיצליח לכוין רק בברכת אבות אבל בכל שאר ברכות התפילה יודע שלא יכוין, אעפ"כ צריך להתפלל (אפילו בזמן חז"ל שהיו מכוונים בדרך כלל). וזאת

¹⁰ בתכנית מפרשת וישב, נכתב בעלון פרשת מקץ (גליון 6).

מחלוקת, שכבר הביא שה"חסד לאלפים" הוכיח, שחז"ל אמרו אפילו אדם שלא יכוון אלא רק בברכת אבות, הוא צריך להתפלל את כל התפילה, למרות שיש כאן ברכות לבטלה, אלא על כורחך, שיש חיוב של אמירת מילות י"ח ברכות התפילה לחוד, וחיוב של כוונה לחוד. ובזמנם שהיה רגילות לכוון, אז הכוונה היא לעכובא. ואם יש טרדה מיוחדת, כגון שהוא בא מהדרך או שהוא רעב וצמא, אז לא יתפלל. אבל בזמננו שבלאו הכי בעוונותינו לא רגילים להתחנך לכוין, לכן יש להתפלל אף שידוע שמסתמא יעשה כהרגלו בלא לכוין. ולכן פסק מרן זצ"ל, שאצלנו, אז אפילו שיש לו טרדה מיוחדת, בכ"ז רשאי להתפלל.

ומטעם זה מרן זצ"ל פסק שם גם להיפך, שאדם שבד"כ רגיל לכוון בברכת אבות, ועכשיו הוא נמצא באמצע הדרך, כגון ברכבת וכדומה, והוא יודע שאם הוא יתפלל עכשיו, אז הוא לא יצליח לכוון אפילו בברכת אבות, ועד שיגיע למחוז חפצו, יעבור זמן התפילה, אז פוסק שם, בגלל שהוא רגיל תמיד לכוון, עדיף לו שידלג על התפילה של עכשיו, ולא יתפלל, כמו דין התלמוד, ויתפלל את התפילה הבאה פעמיים. (ז"א אחד לתפילה ואחד לתשלומים), כגון שיפסיד תפילת מנחה כעת בלא כוונה כלל, ויתפלל אח"כ תפילת ערבית פעמיים. וזאת כדי שירוויח את עיקר הדין של הכוונה. אבל אם הוא לא רגיל לכוון בד"כ בתפילה אפילו באבות, אז הוא צריך להתפלל ברכבת בדרך, וזאת אפילו אם הוא מתפלל מיושב, ואפילו שהוא לא יצליח לכוון בברכת אבות.

למסקנה: אדם שרגיל לכוין לפחות בברכת אבות, וכעת טרוד במיוחד ולא יוכל לכוין אפילו באבות, עדיף שלא יתפלל עכשיו כלל, ויתפלל בתפילה הבאה פעמיים, (אחד לתשלומים). אבל אדם שלא התחנך כראוי להשתדל לכוין בתפילה, ולכן בדרך כלל אינו רגיל לכוין אפילו בברכת אבות, יתפלל את התפילה שלפניו אף אם יודע שמחמת הטרדה כעת לא יכוין כלל. ובזה יקיים לפחות את החיוב של אמירת מילות התפילה, ותעלה לרצון עם שאר ישראל המכוונים.

למרות שכל הברכות הבאות יהיו לבטלה, כי תפילה בלא כוונה כגוף בלי נשמה, ואיך זה יתכן. אלא על כרחך שאמירת מילות התפילה של י"ח ברכות הם דין בפני עצמו, והכוונה היא חיוב בפני עצמו. אז בזמנם, מלכתחילה צריך לכוון בכל התפילה, ואם לא אז רק בברכת אבות. ואילו בזמננו, שהרבה בלאו הכי לא רגילים לכוין אפילו בברכת אבות, לא מספיק נותנים דגש על החינוך לכוונה בתפילה, לכן צריך להתפלל לפחות את חיוב אמירת המילות. וכמו שפסק מרן זצ"ל ביבי"א שם (סוף סימן ט) ע"פ הסכמת גדולי האחרונים. וכן הביא בשם "אדרת אליהו" לרבינו יוסף חיים (פרשת תצווה), שם מוסבר בהרחבה ענין זה, שהחיוב הזה הוא חיוב מינימלי, וכל אחד חייב אותו, אפילו מי שלא מכוון בתפילה!¹¹

ומה שמרן זצ"ל מביא שם (בסי' ח) כמה ראשונים כמו הרשב"א וכן רבינו יונה ועוד, שמשמע שהם חולקים על "שבולי הלקט", והם אומרים שמצווה שבאמירה הכוונה מעכבת, אז איך פסק ביבי"א שאפילו בלא כוונה יתפלל, דמשמע שהסתמך על שבולי הלקט נגד רוב הראשונים. אבל כשמתבוננים שם, רואים שהדברים הובאו בעיקר לענין דין מצוות צריכות כוונה. שמצווה שבאמירה אז צריך את הכוונה, כי העיקר זה האמירה. אבל לא מדובר של על כוונת המילות, אלא שיתכוון לשם מצווה, ולא יעשה את זה סתם. ממילא כל מה שמרן זצ"ל הביא שם לענין כוונת המילות, זה יותר על דרך 'לכאורה'¹². שהרי המתבונן בדברי שבולי הלקט יראה שכוונתו לומר שבתפילה אפילו כוונה מינימלית, לשם שמים, לשם מצווה, אינה מעכבת, דהיינו שמתפלל מלומדה, לבו במזרח והוא בסוף מערב, וביאר הטעם ע"פ מי שסובר בגמרא שתפילות כנגד תמידין תקנום, והקרבנות הללו סתמן לשמן¹³. וכבר עמד על זה בשו"ת "ארץ צבי" שהזכיר שם ביביע אומר סו"ס ט, שהשיבולי הלקט מדבר על הכוונה הבסיסית לשם מצווה, ולא על כוונת המילות.

לכן מובן מדוע מרן זצ"ל הביא את "שבולי הלקט" כנגד כמה ראשונים, ופסק בכל זאת שבוודאי מתפלל גם מי שלא מכוון. כי הם מדברים מצד כוונה לשם מצווה, ומרן דן לגבי כוונת התפילה, וכגון פירוש המילות וכדומה. ובזה אין

לשמיעת ארכיון תוכניות "אור השבת" 24 שעות ביממה, חייגו: 08-30-12-400 שלוחה 39

¹¹ זאת אומרת המחלוקת אם תפילות כנגד אבות תקנום או כנגד תמידין תקנום, באמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, ושניהם להלכה. מי שסובר תפילות כנגד אבות תקנו, זה מתייחס לענין הכוונה התמימה, הרעותא דלבא, הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים, ומי שסובר כנגד תמידין תקנו, זה מתייחס לענין המעשה, סדרי מערכות התפילה, לפי שלביה, עם כל גדרי ההלכות שיש בתפילה עצמה, וכן לפניה ולאחריה. ולכן לפי הצד של כנגד תמידין תקנום, יש כאן חיוב של אמירה, וזה לא קשור לכוונת הלב. ולפי הצד של כנגד אבות תקנום זה קשור לכוונת הלב. (כך מבואר בספרי הפנימיות, וכן ביאר הרב הצדיק רבי חיים הכהן זצ"ל בהרחבה מן המקורות בשיעורו השבועי, מובא בספרו טללי חיים בראשית).

¹¹ יש שם משל יפה, במקום מסוים צריך לתת מס למלך, והסכום הוא מינימלי. אדם אחד יכול לתת אותו בצורה של חיוב, אפילו שהסכום הזה מאוד זוטא זה בסדר, הוא מחוייב בזה. אבל אם אחד יביא סכום כזה נמוך בתור מתנה למלך, זה בזיון למלך. הנמשל, מילות התפילה זה חיוב, אפילו אם הוא לא מתפלל בכוונה, כיון שאין בידו להביא מתנה גדולה מביא לפחות את החיוב, אין בזה זלזול. ואילו תפילת נדבה היא כמו מתנה, לכן היום לא מתפללים נדבה כי לא רגילים לכוין, זה בזיון להביא תפילה כזו אם לא מצד חיוב.

¹² וגם בענין זה עצמו של הכוונה לשם מצווה, מה שהביא מהרשב"א הוא רק לדחות 'הראיה' של שבולי הלקט, ולכאורה דעת נוטה שהרשב"א יחלוק, אבל לא בהכרח שהרשב"א יחלוק.

052-7118374

כמידי שנה לקראת יום השנה להסתלקותו של
מרן רשכבה"ג **רבינו עובדיה יוסף** זצוקללה"ה
יצא לאור בסיעתא דשמיא

ספר הזכרון השנתי למרן קובץ בית יוסף תשפ"ב

בספר:

- כת"י נדירים ממרן רבינו זיע"א הרואים אור לראשונה.
- עשרות מאמרים ופסקי הלכה חדשים מהראש"ל מרן הגאון רבינו יצחק יוסף שליט"א.
- מכתבים למרן - מכתבים מרבנים ואישים אל מרן רבינו זיע"א.
- גנוזות - מסמכים ופרטים מתחנות חייו של מרן שהיו גנוזים במשך שנים.
- מענה יוסף - תשובות על קושיות שהקשו על מרן רבינו זיע"א.
- השקפת מרן - עניינים בהשקפה, ממעיין תורתו הנובע של מרן זיע"א.
- מאמרים בעניינים אקטואליים מת"ח נוספים.
- זכרון מרן - דברים שנאמרו לזכרו של מרן רבינו זיע"א.

לרכישת הספר << 8759* או 03-3080794 וכן באתר "מורשת מרן שופס"
ליצירת קשר במייל: office@moreshet-maran.com